

Täysistunto

Keskiviikko 9.5.2018 klo 14.03—19.16

5. Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 62/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan 1 tunti. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määrääjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 6. asiaan.

Keskustelu

16.47 Työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan, tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamista. Lisäksi muutoksia tehtäisiin muutamaa muuhun lakiin, mutta nämä muutokset ovat luonteeltaan teknisiä. Ehdotettujen muutosten tarkoituksena on edistää maakunta- ja kasvupalvelu-uudistukseen valmistautumista, ja siten tämä esitys vastaa linjauksiltaan mahdollisimman pitkälti vuoden 2020 alusta voimaan tulevaksi tarkoitettua alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annettavaa lakia, joka on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä.

Jo etukäteen on esitetty kysymys siitä, miksi tämä esitys annetaan tilanteessa, jossa kasvupalvelulakiesityksen käsittely eduskunnassa on kesken. Tämä esitys on tärkeä sen takia, että on käynyt selväksi, että kasvupalveluihin siirtymistä tulee ryhtyä mahdollisuuksien mukaan tukemaan jo ennen maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen voimaantuloa. Tässä esitetyillä muutoksilla edistetään palvelurakenteen monipuolistumista ja uusien palvelukonaisuuksien syntymistä. Esitetyillä muutoksilla tuetaan myös hallintoa hankintaosaamisen vahvistamisessa ja mahdollistetaan vaihteittainen ja hallittu siirtymä uusiin toimintamalleihin. Lisäksi muutoksen mahdollistamilla hankkeilla osaltaan varmistetaan palvelun saatavuutta siirtymätilanteessa. Väliaikaisessa mallissa on sovitettava yhteen nykyinen ja tuleva järjestelmä. Osa tulevan järjestelmän ratkaisusta oli avoinna vielä vuoden alussa. Kasvupalvelulainsäädännön etenemisen myötä on ollut mahdollista arvioida siirtymävaiheen järjestelyjen tarvetta.

Nämä esitetyt muutokset ovat luonteeltaan mahdollistavia. Muutosten perusteella TE-toimiston asiakkaan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä, kuten työnhakijan haastattelu, palvelutarpeen arviointi, työllistymissuunnitelman laatiminen ja sen seuranta, olisi mahdollis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

ta hankkia nykyistä laajemmin palveluntuottajilta, jos sitä pidetään tarkoituksenmukaisena. Lakimuutokset mahdollistaisivat niin sanotut kasvupalvelupilotit, joista saatavia kokemuksia tulevat maakunnat voivat sitten hyödyntää, kun ne harkitsevat, millaisia ratkaisuja tekevät kasvupalvelujen järjestämisessä.

TE-hallinto hankkii palveluita palveluntuottajilta jo nykyisin. Kaikkiaan työllisyysmäärärahoja käytettiin yli 200 miljoonaa euroa ostopalveluiden hankintoihin vuonna 2017. Nyt esitetyt muutokset mahdollistaisivat sen, että TE-hallinto voisi hankkia sekä kokonaisia työnhakijan palveluprosesseja että nykyistä laajemmin tiettyjä palveluja. Vastuu asiakkaan palveluprosessin etenemisestä ja palveluiden saatavuudesta säilyisi palveluita hankittaessakin TE-hallinnolla, mutta palveluntuottaja olisi velvollinen edistämään asiakkaan tilannetta ja noudattamaan laissa säädettyjä vaatimuksia tarjotessaan palveluita. Mahdollisten työnhakijan laiminlyöntien vaikutuksen hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta selvittäisi ja ratkaisisi aina TE-toimisto. TE-toimisto vastaisi aina myös työnhakijaksi rekisteröimisestä ja päättäisi esimerkiksi palkkatuen myöntämisestä ja työnhakijan valitsemisesta työvoimakoulutukseen sekä työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella.

Nämä muutokset olisivat rahoitettavissa olemassa olevin määrärahoihin. Momentin 51 käyttötarkoitusta on kuitenkin tarpeen laajentaa koskemaan myös palveluprosessien ja niihin liittyvien palvelujen hankkimista. Kasvupalvelupilottien mahdollisesti edellyttämä määräraharahatarve arvioidaan sitten erikseen. Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä lokakuuta 2018, ja muutosten olisi tultava voimaan mahdollisimman pian, jotta kokeiluihin liittyvien hankintojen valmistelu ja koulutus olisi mahdollista. Kokeilujen varsinainen käynnistyminen edellyttää kuitenkin tietojärjestelmämuutoksia, ja tämänhetkinen arvio on, että nämä muutokset olisivat valmiita aikaisintaan vuoden 2019 alussa.

16.51 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! On erikoista, että työvoimapalveluiden yksityistämistä kiirehditään läpi tällä uudistuksella nykyisiin lakeihin ja järjestelmiin, vaikka eduskunnassa on todella samaan aikaan menossa kasvupalvelulainsäädäntö.

Arvoisa puhemies! Yrityksillä on nytkin suuri rooli työllisyyspalveluissa esimerkiksi koulutusten järjestämisessä. Nyt tavoitteena on kuitenkin siirtää nykyisiä viranomaistehtäviä markkinoille. Yksityisille siirrettävillä viranomaistehtävillä on suora yhteys työvoimapolitiittisiin sanktioihin eli oikeuteen työttömyysturvaan. Asia siis ei ole mitenkään pieni tai kevyt, vaan se vaikuttaa suoraan työttömien elämään ja toimeentuloon.

Esityksen myötä yksityiselle palveluntuottajalle tulee esimerkiksi mahdollisuus ohjata asiakkaita työkokeiluun eli palkattomaan työhön yrityksiin ja muihin tahoihin. Palveluntuottajayritys voi ohjata työttömän palkattomaan työhön myös omaan yritykseensä. Mikäli asiakas kieltäytyy palkattomasta työstä, voi seurauksena olla karenssi eli työttömyysturvan menetys. Haluaisin kysyä ministeriltä: näettekö te tässä ongelmaa, ja miten tämäntapaaiset tilanteet voitaisiin ehkäistä? Eihän voi olla niin, että yksityiset työvoimapalveluyritykset voivat ohjata itselleen ilmaista työvoimaa.

Arvoisa puhemies! Työkokeilut ovat usein ongelmallisia. Ne ovat ilmaistyötä. Ne voivat olla joskus myös perusteltuja ja työttömän itse toivomia, mutta työkokeiluiden on lähdeittävä työttömän omista tarpeista, ei yritysten tarpeista. Sitä paitsi palkattoman työn sijaan pitäisi ensisijaisesti hakea oikeaa työtä, koulutusmahdollisuuksia tai palkkatuettua työtä. Riskinä on, että kun viranomaistehtäviä siirretään yritykselle, on seurauksena palkattoman työn lisääminen tai muunlainen kikkailu, joiden avulla palveluntuottajayritykset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

voivat saada kannustinpalkkionsa. Tästä järjestelmästä on hyvin vaikea tehdä sillä tavalla saumaton, että tämäntyppinen kikkailu estettäisiin.

Arvoisa puhemies! Yritysten ja kolmannen sektorin tuottamista palveluista on myös hyviä kokemuksia, ja niillä on oma paikkansa. Kuitenkaan henkilöiden toimeentuloon, sanktioihin ja karensseihin liittyvät tehtävät eivät sovi kovin hyvin yhteen yksityisen palvelutuotannon kanssa. Tutkimuksellisesti ei ole myöskään osoitettavissa sellaisia hyötyjä, jotka perustelisivat yksiselitteisesti viranomaisprosessin siirtämistä yksityisille tuottajille. Erityisesti vaikeasti työllistyvien kohdalla on vaikea nähdä, mitä lisäarvoa tämä tuo.

Arvoisa puhemies! On täysin selvää, että työllisyyspalveluita täytyy kehittää. Me tarvitsemme henkilökohtaisempaa ja aktiivisempaa palvelua ja kohtaamista. Tämä on pitkälti toimintatapa- ja resurssikysymys. Myös karensseista tulisi luopua ja korvata ne väliaikaisella etuuden menetyksellä. Se olisi askel eteenpäin kohti kannustavampaa ja paremmin aktivoivaa työvoimapolitiikkaa. Byrokratian purkutalkoot tulisi ulottaa myös työttömien arkeen asti. Se voitaisiin tehdä luopumalla aktiivimallista ja karensseista.

Arvoisa puhemies! Nämä esitykset ovat mahdollistavia, aivan kuten ministeri avauspuheenvuorossaan kertoi. Haluaisin kysyä ministeri Lindströmiltä: Aiotaanko ministeriöstä ohjata TE-hallintoa — ja millä tavalla mahdollisesti — lisäämään näitä yksityisiä palveluita vai eikö aiota ohjata? Aiotaanko se jättää TE-hallinnon omaan harkintaan? Eli mikä tulee olemaan tämä valtakunnallinen linjaus ja tahtotila tämän lakimuutoksen jälkeen?

16.55 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on yksi näistä hallituksen yksityistämiprojekteista, joissa julkisia palveluita halutaan siirtää yksityisten tuotettavaksi ja mielellään niin, että niissä eivät myöskään kunnat saa olla sitten mukana.

Kokemukset kansainvälisistä tutkimuksista eivät missään kohden ole tukeneet sitä ajatusta, että näyttöä olisi, että erityisesti vaikeassa asemassa olevien ihmisten työllistyminen näin keinoin olisi parantunut. Siksi ensimmäinen kysymykseni on: mihin pohjautuu tämä ajattelu, että nyt sitten yksityistämällä Suomessa tämä jotenkin helpottuisi?

Muutama muu kysymys myöskin tähän samalla:

Tässä ollaan luopumassa työvoimapolitiittisista lausunnoista järjestelmässä kokonaan. Mitenkä se näyttäytyy ministerin mukaan tulevaisuudessa, mihin sitten nämä päätökset pohjautuvat?

Jos tähän yksityiseen malliin mennään täysin — tälläkin hetkellä niitä toimii, niin kuin edustaja Sarkkinen totesi — niin millä perusteilla näille tuottajille maksetaan? Maksetaanko siitä, kuinka monta ihmistä ne ottavat niminä listalle, vai siitä, kuinka paljon ihmiset oikeasti työllistyvät ja kuinka paljon työllistyy sitten näitä vaikeimmin työllistyviä ihmisiä?

Yhtenä kohtana vielä kysymys siitä, kun meillä on tälläkin hetkellä täällä meneillään EU:n tietosuoja-asetus, ja nyt sitten tässä olisi nähtävästi menossa myöskin yksityisille yrityksille ihmisten tietoja käyttöön, ovatko he työkykyisiä, ovatko he työttömiä ja muuta: miten se teidän mielestänne suhtautuu tähän tietosuoja-asetukseen, tai onko se edes perustuslain mukaan mahdollista?

16.57 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tulen varmuuden vuoksi tänne pönttöön. — Sinänsä ymmärrän, että hallitus on tuomassa tämän lain nyt etukäteen. Jos tällä aiotaan keran rakentaa markkinoita suhteessa siihen, että kasvupalvelulaissa lähdetään hyvin voimakkaasti ajatuksesta, että kaikki palvelut laitetaan markkinoille ja jopa julkisen puolen tehtävä on edistää sitä, että nuo markkinat syntyvät, niin tämä sinänsä on sitä markkinoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

den edistämistä jo valtiovallan toimesta. Mutta kun se sama tehtävä tulee jatkossa olemaan myös maakunnilla, niin silloin on väärin sanoa, että tämä laki on mahdollistava. Jos samaan aikaan pitää edistää markkinoita ja on olemassa laki, joka mahdollistaa niiden markkinoiden paremmin palvelutuotantoon tulemisen, niin silloin itse asiassa ohjataan sinne markkinoille. Kyse on siitä, että edistetään sitä, että yksityiset palvelut toimivat, eikä niinkään siitä, että mahdollistetaan, että yksityiset palvelut tulevat mukaan.

Jos vertaa tätä ja kasvupalvelulakia, niin se suuri ihmetys on siinä, mitä kaikkia toimintoja tämä laki antaa niiden palvelutuottajien kontrolle, jotka voivat olla yksityisiä palvelutuottajia. Kasvupalvelulaissa on kohta, jossa sanotaan, että viranomaistoiminnot pidetään tiukasti julkisella puolella — niitä ei yritysmaailmalle sallita — ja siellä samoissa kohdissa puhutaan siitä, että esimerkiksi palvelutarvearviointi pidettäisiin omissa käsissä. Ja nyt, kun lukee tätä lakia, täällä sanotaan, että palvelutarvearviointikin voidaan antaa yksityiselle puolelle, ja se on mielestäni se iso huolestuttava piirre.

Jos me mietimme vaikkapa Britannian mallia, jossa on annettu pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistyvien palvelutehtävä pitkälti markkinoiden kontrolle, niin siellä kumminkin julkinen valta on halunnut hyvin tiukasti pitää käsissensä sen, mitä se antaa markkinoille. Ja nyt tässä me olisimme itse asiassa menossa paljon pidemmälle kuin vaikkapa Britanniassa tai Australiassa, joista malleja näihin on haettu, siinä mielessä, että me annamme oikeastaan kaiken vallan itseltämme pois. Markkinat saavat keksiä, mitä se asiakas tarvitsee, ja sen jälkeen julkisen vallan tehtävä on valvoa, että asiakas saa, mitä yksityinen toimija on ajatellut hänen tarvitsevan tuossa palvelutarveselvityksessä. Tämä on se yhtälö, jota en kerta kaikkiaan pysty tämän lain yhteydessä ymmärtämään. Sitten on eri asia, että me olemme poliittisesti eri mieltä siitä, kuinka paljon pitää antaa markkinoille valtaa ja yksityisille yrityksille työvoimapalveluita. Itse uskon siihen, että ne ovat hyvä täydentäjä, mutta näin pitkälle en olisi valmis menemään.

Oikeastaan toinen kysymys liittyy siihen, että silloin, kun ministeri esitteli kasvupalvelulakia, hän sanoi, että meille tulee pilottilainsäädäntö. Pilotista tulee mielikuva, että kyse on pilotista, joka on väliaikainen, ja sen jälkeen tehdään jotakin. Mutta kun luen nyt tätä lakiesitystä, niin tähän ei ole tarkoitettu väliaikaiseksi, käsittääkseni, vaan tämä on tarkoitettu pysyväksi, [Jari Lindström: Kombinaatio nykytilanteesta ja tulevasta!] koska sen jälkeen, kun tämä laki on säädetty, se on olemassa, kunnes jotenkin toisin säädetään, koska tämä ei ole määräaikainen vaan tämä astuu voimaan tiettyä päivänä, ja sen jälkeen esimerkiksi palvelutarvearviointi on yksityisten yritysten mahdollisuuksissa. Ja tämä on se huolenaihe, että jos tämän tarkoitus on ikään kuin olla tässä välitilassa jonkinlainen laki, joka on silta siihen uuteen, niin tämä on kyllä kirjoitettu sillä tavalla, että nämä avaukset jäävät pysyviksi, mitä tässä nyt markkinoille tarjotaan. Se on yksi asia, joka tässä huolestuttaa.

No, sitten mietin itse asiassa sitä — jos palvelutarvearviointi on mahdollista tehdä yksityisessä yrityksessä — miten tapahtuu julkisen vallan asiakasohjaaminen, koska käsittääkseni asiakas ohjataan oikeisiin palveluihin sen palvelutarvearvion jälkeen, kun tiedetään, mitä palveluita tämä henkilö tarvitsee. Nyt asiakasohjaus pitäisi tehdä ikään kuin julkisen vallan puolelta, mutta kuitenkin palvelutarvearviointi voidaan tehdä yksityisellä puolella. Ainakin tämä on sellainen asia, johon varmasti täytyy palata ja miettiä tarkkaan, miten sitä ratkaistaan.

Sitten yksi kysymys liittyy näihin it-järjestelyihin, jotka itse asiassa menevät hyvin pitkälle. Tähän asti tulkinta on ollut se, että esimerkiksi kunnille ei voi antaa pääsyä työhal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

linnon Ura-järjestelmään, koska siellä on sellaisia tietoja, jotka tietosuojan näkökulmasta eivät voi levitä niin laajalle, ja nyt tässä mallissa kuitenkin annettaisiin Ura-järjestelmään pääsy yksityisille yrityksille. Mutta sitä ei annettaisi samaan aikaan esimerkiksi TYPEille, jotka tänä väliaikana kuitenkin joutuvat huolehtimaan näistä palveluista. Tämä on se toinen asia, jota en kerta kaikkiaan pysty ymmärtämään tässä kokonaisuudessa.

Kolmas asia on se, että kun kyse on kahden vuoden it-järjestelmästä, joka tulisi oikeastaan vain näitä yksityisiä palvelutuottajia varten, joita todennäköisesti ei tule olemaan kovin montaa, koska niiden pitäisi kuitenkin ymmärtääkseni hallita aika isoa palvelukokonaisuutta, niin 3 miljoonaa kahdessa vuodessa on kyllä mielestäni aika iso raha antaa muuttaman firman vuoksi it-järjestelyihin, kun laissa kuitenkin sanotaan, että 2020 tämä järjestelmä pitää pistää uusiksi maakuntahallinnon vuoksi.

Toivon, että näihin muutamiin kysymyksiin — tosin tunnustan, että tämän lain vasta sain ja pikaisella luvulla olen käynyt läpi — saisisimme vastauksia, koska nämä ovat varmasti niitä oleellisia kysymyksiä, joita valiokunnassa joudutaan pohtimaan. Ja ikävä kyllä täytyy sanoa, että valiokunnassa nykyään asiantuntijoilta saa aika vähän vastauksia, enemmän hämmennystä siitä, että nämä lait tulevat niin palasina, että niiden kokonaisuutta ei voi hahmottaa. Nytkin meillä on kasvupalvelulaki, meillä on kasvupalvelulakiin liittyvä pilottilaki, joka kuitenkin näyttää pysyvältä lainsäädäntömuutokselta, eikä varsinaista substanssilakia ja rahoituslakia, joista voisi löytää kannustimia sille, että maakunnat huolehtisivat myös kasvupalveluista, ole vielä meille olemassakaan. Yksi asiantuntia kuvasi hyvin, että meillä on olemassa kuori, lain kuori, mutta sisältö siitä puuttuu. Hän sattui olemaan perustuslakiasiantuntija, joten se oli mielestäni aika huolestuttava viesti.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Puheenvuoro edustaja Arhinmäelle ja sitten sen jälkeen ministeri Lindströmille vastauspuheenvuoro.

17.04 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sarkkisen, edustaja Filatovin ja edustaja Paateron kysymysten jälkeen minulla on oikeastaan ainoastaan yksi kysymys ministeri Lindströmille, ja se kysymys kuuluu: nämä kysymykset kuultuaan eikö ainoa järkevä vastaus näihin kysymyksiin ole se, että tulipa tehtyä nyt vähän huolimaton ja ajattelematon lainsäädäntö, että parempi vetää jo lähetekeskusteluvaiheen jälkeen se pois ja palataan asiaan mahdollisesti syksyllä?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Lindström, 3 minuuttia. [Eduskunnasta: Yllätä meidät! — Välihuutoja]

17.05 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Arhinmäki jatkaa tuttua, luotettavaa linjaansa.

Ensinnäkin yleisesti tästä yksityistämisestä, sitten koetan vastata niin moneen kysymykseen kuin tässä ehdin.

Ylipäättään ohjaket pöyväät hallinnolla, joka määrittää, mitä hankitaan. Se ohjaa markkinaa, määrittää ehdot ja valvoo laatua ja tuloksia. Vastuu säilyy julkisella puolella. Kumppanuoksien ja markkinoiden hyödyntämisessä on tämmöinen pitkä vahvistuva trendi. Tämä on osa tuota jatkumoa. Mitään dramatiikkaa tai vallankumousta tähän ei sisälly. Tämä laki, kuten sanoin, mahdollistaa uusien mallien kokeilun, ja kokemukset ja muutokset ovat hallittuja, eikä kenelläkään ole mitään intressiä rakentaa jotain sellaista, joka vaaran-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

taa asiakkaat tai palvelun. Alueiden esitykset ovat olleet hyvin perusteltuja ja lähtevät aidosta tarpeesta uudistaa. Niistä ei välity mitään ylimääräistä syöksymistä suinpäin markkinoille. Hallinto ei voi oppia uutta tai saada kokemuksia siitä, mikä toimii ja mikä ei, jos ei päästä kokeilemaan julkisen ja yksityisen yhteistyötä uudella tavalla, ja siitä tässä on kysymys. Ei kasvupalvelumarkkinassa edes ole sellaisia yksityisiä toimijoita, jotka voisivat yhtäkkiä ottaa hoitaakseen ison vastuun ja volyymin, joten tältäkin osin tällainen vaiheistus on paikallaan. Markkinoiden hyödyntäminen ei ole päämäärä vaan keino parempien palvelujen aikaansaamiseksi tässä toimintaympäristössä, jossa työnhakijoiden palveluissa ja työnvälityksessä tarvitaan monipuolista ja joustavasti yhdisteltävää osaamista ja toimialatuntemusta.

Edustaja Sarkkiselle työkokeilun ohjaamiseen. Jotta palveluntuottaja voisi ohjata kokeilun itselleen, siitä on sovittava ely-keskuksen kanssa tehtävässä hankintasopimuksessa. Tässä yhteydessä hallinto arvioi, olisiko kokeiluun ohjaaminen palveluntuottajalle tarkoituksenmukaista. Asiaa avataan myös hallituksen esityksessä perusteellisesti. Työttömyys-turvasanktiot selvittää ja asettaa aina TE-toimisto.

TEMin ohjauksesta: Pilotit, jotka lainsäädännöllä mahdollistetaan, lähtevät alueiden tarpeesta käsin. Ministeriö tukee alueita näitten pilottien valmistelussa.

Edustaja Paatero, kuten sanoin, markkinoiden hyödyntäminen ei ole mikään päämäärä vaan keino. Työvoimapolitiittisista lausunnoista ei olla luopumassa. Palveluun osallistumista koskevat lausunnot korvataan ilmoituksilla, eli palveluntuottaja ilmoittaa työttömyyskassalle tai Kelalle, mikä palvelu ja millä ajalla. Luotetaan tähän.

Tulospalkkioista. Jo toteutetuissa kokeiluissa on saatu kokemuksia tulospalkkioista. Palkkioita maksetaan nimenomaan työllistymistuloksen perusteella, eli henkilö menee työhön, ei mihinkään listalle. Ely-keskuksella säilyy järjestämisvastuu. Ely-keskus myös päättää, mitä se hankkii. Väliaikaisuus tulee sitä kautta, että JTYPL kumotaan rekrylailla. Rekrylaki kuuluu kasvupalvelupakettiin, ja sitä koskeva esitys on tulossa eduskuntaan viikolla 23. [Puhemies koputtaa]

Pahoittelen, etten enempää ehdi tässä ajassa. [Antti Rinne: Lisää aikaa mielellään vastauksille!]

17.08 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille vastauksista.

Työvoimahallinnon resurssit ja henkilöstö ovat niukat jo nyt. Jos tulevaisuudessa vielä suurempi osa resursseista siirtyy yksityiselle toimijalle, herää kysymys, mikä mahdollisuus viranomaisilla on todella tarkastaa yksityisten tekemiä palvelunohjauspäätöksiä, niiden oikeellisuutta ja niiden järkevyyttä, tai esimerkiksi varmentaa, onko karenssin määräämisen peruste aiheellinen. Karenssipäätökset on vaikea erottaa tästä palveluprosessista ja palvelusuunnitelman tekemisestä erillisiksi päätöksiksi, varsinkin sitten, jos ei siellä ole resursseja todella käydä niitä keissejä läpi ja olla kontaktissa työttömän ja palveluntarjoajan kanssa.

Ylipäätään herää kysymys, että kun jo nyt resurssit ovat niukat, niin sitten kun resursseja siirtyy vielä enemmän yksityiselle puolelle myös tähän ohjaukseen liittyen, mikä mahdollisuus ylipäätään viranomaisilla on valvoa laatua ja toiminnan oikeellisuutta, varsinkin jos ajatellaan sitä maakuntamaailman elämää, missä maakuntien rahoitus tulee valtiolta yleiskatteellisena ja sote-palvelut aiheuttavat hirvittävän kustannuspaineen. Ja on iso kysymysmerkki, kuinka paljon tänne työvoimahallinnon puolelle ylipäätään niitä resursseja sitten kyetään ohjaamaan. Eli siinä mielessä olisin hieman huolissani tästä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

Arvoisa puhemies! Ministeri totesi, että viranomaiset arvioivat, onko tarkoituksenmukaista, että tällainen yksityinen työllisyyspalveluita ja -ohjausta tuottava yritys ohjaa työttömän työkokeiluun omaan yritykseensä, että viranomaiset arvioivat sitä, onko se tuottajalle tarkoituksenmukaista. Mutta eikö pitäisi arvioida sitä, onko se työttömälle tarkoituksenmukaista, eikä sitä, onko se tarkoituksenmukaista sille yritykselle, joka sen työkokeilijan ottaa? Näiden työkokeiluidenhan pitäisi aina lähteä työttömän tilanteesta ja tarpeesta, ei ikinä yrityksen tarpeesta. Näitä työkokeiluja ylipäätään mielestäni pitäisi käyttää hyvin rajoitetuissa tapauksissa, koska on kyseenalaista, että ihmiset tekevät työtä yrityksissä ilman palkkaa, eikä se saa vääristää työmarkkinoita, eikä se saa polkea ihmisten oikeuksia. Eli näissä pitää olla kyllä erittäin erittäin tarkkana, ettei tässä lähdetä negatiiviseen kehitykseen.

17.11 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että ministeriltä loppui aika eikä hän ehtinyt vastata oikeastaan yhteenkään kysymykseen, jonka puheenvuorossani esitin, mutta ehkä niihin vastauksia tulee.

Itse asiassa se oleellinen kysymys on, että kun sanoitte, että valvotaan laatua, niin se on äärimmäisen tärkeää, mutta sitten jos taas mennään siihen, että tulos on se, joka ratkaisee, niin silloin valvotaan ikään kuin sitä tulosta. Jos me katsomme tuloksista näitä kansainvälisiä esimerkkejä, niin monessa maassa, esimerkiksi Isossa-Britanniassa, aluksi haluttiin vain työllistämistulosta ja valvottiin sitä. Sitten yhtäkkiä huomattiin, ettei tämä toimikaan, vaan koska olemme tekemisissä vaikeasti työllistyvien ihmisten kanssa, niin siellä tulee myös monenlaisia välituloksia ja ihmisistä osan kohdalla ei ikinä päästä sinne avoimille työmarkkinoille. Jos me emme tiedä, mikä on se palveluprosessi, mitä nämä yritykset tuottavat tai palvelutuottajat tuottavat, vaan se on hyvin väljästi säädelty — niin kuin olen ymmärtänyt, että tarkoitus on, että se on hyvin väljästi säädelty, jotta niitä innovaatioita syntyi — niin miten sitten valvotaan sitä väliä? Niitä työllistymistuloksia voidaan valvoa, mutta jos ei ole olemassa muita tuloksia ja niille kriteereitä, niin esimerkiksi näitä elämänhallintaan, hyvinvointiin tai ylipäätään lähemmäksi työmarkkinoita siirtymisen kysymyksiä on tämän järjestelmän kautta oikeastaan aika mahdotonta valvoa. Meillä ei ole siihen kehitetty edes kunnollisia kriteereitä. Sitten kun tässä niin kovasti vannotaan sen nimiin, että yksityiset yritykset synnyttävät innovaatioita, niin maailmalta ei löydy esimerkkejä, että nuo yksityiset yritykset olisivat synnyttäneet suuria innovaatioita. Ne innovaatiot ovat olleet lähinnä sitä, että nopeammin, enemmän henkilökohtaista palvelua, ehjä palveluprosessi — kaikkea sitä, mitä me tekisimme nytkin jo julkisella puolella, jos siellä olisi riittävästi henkilöresursseja suhteessa asiakaskuntaan.

Minä en oikein ymmärrä, että kun tässä samalla haetaan säästöä ja kustannustehokkuutta, niin mistä syntyy se vaikuttavuus siellä yksityisissä yrityksissä, jos ne joutuvat samalla rahalla tekemään kuin julkinen puoli ja sen lisäksi vielä ajatellaan, että siellä sille yrittäjällekin jäisi joku siivu tästä kokonaisuudesta, kun kuitenkin on kyse niistä henkilöresursseista eikä niitä innovaatioita ole maailmallakaan syntynyt. Tämä rakentuu hyvin pitkälle sen varaan, että nämä yksityiset yritykset jostakin keksivät pyörän ihan uudelleen. Me tiedämme, että meillä ei tällä hetkellä edes ole sellaisia yksityisiä yrityksiä, jotka noita palveluita tarjoavat. Sen lisäksi me tiedämme sen, että monet näistä yksityisistä yrityksistä ovat sanoneet, että he eivät oikein osaa työskennellä näiden kaikkein vaikeimmin työllistettävien kanssa. Sen vuoksi te ilmeisesti esitätte tätä lainsäädäntöä, että nuo yksityiset yritykset voisivat opetella sitä. Mutta minusta on käsittämätöntä se, että kunnat, jotka nyt ovat osoitta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

neet osaavansa sen, eivät jatkossa saa tehdä tätä työtä. Sitä paitsi ne kunnat olisivat valinnanvapaudenkin näkökulmasta yksi lisä asiakkaalle ja kilpailun näkökulmasta yksi hyvä toimija, kun markkinat kuitenkin ovat niukat emmekä me edes tiedä, syntyykö niitä [Puhemies koputtaa] jokaisen maakunnan alueelle.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

17.14 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Nyt lupaan keskittyä pääsääntöisesti edustaja Filatovin kysymyksiin ja myös edustaja Sarkkisen kysymyksiin.

Tietojärjestelmistä sen verran, että on ajateltu, että käyttöoikeus tähän järjestelmään voitaisiin antaa sellaiselle taholle, joka vastaa siitä palveluprosessista. Eli kunta ei vastaa palveluprosessista. Nyt tehtävät muutokset muodostavat ikään kuin tämmöisen varajärjestelmän siltä varalta, että maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen voimaan tullessa nämä uudet järjestelmät eivät vielä ole valmiita.

Sitten tästä palvelutarvearvioinnista. Tärkeää nyt on erottaa se julkisen vallan tämmöinen portinvartijan rooli ja yksittäisen asiakkaan palvelutarpeen arviointi. Ely-keskus tai maakunta tulevaisuudessa päättää siitä, mitä palveluja ja millaisia kokonaisuuksia näiltä palveluntuottajilta hankitaan ja millaisille asiakasryhmille, sekä vastaa asiakasohjauksesta palveluntuottajalle. Tämä harkinta, mukaan lukien julkisten varojen käyttö, pysyy julkisen vallan käsissä nyt ja tulevaisuudessa. Niissä rajoissa palveluntuottaja voi sitten päättää, millä keinoin yksittäisen asiakkaan työllistymistä parhaiten tuetaan ja tuloksista maksetaan.

Sitten tämä yksi iso kysymys, joka tässä on noussut esille, eli edustaja Filatov kysyi tätä muun muassa kyselytunnilla, miten estetään se, että palveluntuottajat eivät tulospalkkion saadakseen tee nyt sitten tämmöistä nollatuntisopimusta, ja edustaja Sarkkinen nosti tämän palkattoman työn. No, asento meillä ministeriössä ja hallituksessa on semmoinen, että tällainen tilanne on tietenkin ehdottomasti estettävä, tämä ei ole tässä tarkoitus. Sen takia näissä hankintasopimuksissa määritellään palveluntuottajan palkkion määräytyminen. Perusteiden määrittelyssä on oltava tietenkin huolellinen, riskit on tunnistettava ja niihin on asianmukaisesti vastattava sopimuksissa. Keinottelun estämiseen on siis olemassa nämä välineet. Meillä on täällä työ- ja elinkeinohallinnossa olemassa hankintaosaamista, ja sitä on tietenkin hyödynnettävä näiden muutosten toimeenpanossa täysimääräisesti. Lisäksi näitten muutosten mahdollistamien hankintojen toteuttaminen vaatii hankintoja tekevien viranomaisten hankintaosaamisen kehittämistä, ja tähän hallitus on myös panostanut paljon, muun muassa luomalla tämmöisen verkoston hankintaosaamiseen. Työ- ja elinkeinoministeriö on tänä keväänä käynnistänyt tosiaan tämän kehittämishankkeen tähän tarpeeseen, ja palkkioperusteisiin liittyvien riskien tunnistaminen on tietenkin äärimmäisen iso, tärkeä osa siitä riskienhallinnasta, ja tähän tietenkin pitää kiinnittää huomiota.

Valmisteilla olevan julkisia rekrytointipalveluita ja osaamisen kehittämispalveluita koskevan esityksen mukaan työttömän määritelmää muutettaisiin siten, että rekrylain mukaisena työttömänä pidettäisiin kaikkia työnhakijoiksi rekisteröityneitä, joille ei tosiasiallisesti ole tarjolla työtä kokoaikaisesti työ- tai virkasuhteessa taikka sitten yrittäjänä vähintään kahden viikon ajaksi ja jotka eivät opiskele päätoimisesti. Olisi hyvin outo tilanne, jos palveluntuottajalle maksettaisiin tulospalkkio nollatuntisopimuksen perusteella, jos työtä ei kuitenkaan [Puhemies koputtaa] tosiasiallisesti olisi tarjolla ja henkilön status olisi edelleen työtön niin tulevan palvelulain kuin työttömyysturvalainkin näkökulmasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

17.17 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on todettu, on erikoista, että hallitus ajaa tällaisen kiireellisenä, niin sanottuna kokeilulakina, tätä työvoimapalveluiden yksityistämistä samaan aikaan, kun on toinen lainsäädäntö sisällä, ja kuitenkin tämä laki ei ole tilapäinen vaan pysyvä. Mutta se, mikä minua erityisesti nyt kiinnostaa, on, minkä verran on katsottu näitä kansainvälisiä esimerkkejä, ja kun tätä työvoimapalveluiden yksityistämistä on tehty useissa maissa, Suomenkin kaltaisissa maissa, ja tulokset eivät ole olleet käsittääkseni kovinkaan positiivisia, niin minkälaista vertailua on tehty, minkälaisia tuloksia on.

Kiinnostaa erityisesti, jos ajatellaan työvoimapalveluita, Ruotsi, meidän naapurimaamme, se toimii usein esimerkkinä, ja siellä tätä on tehty. Ruotsin yleisradio on tätä selvittänyt, ja Ruotsin yleisradio toteaa työvoimapalveluiden yksityistämisestä, että ”Bristande bemanning, låsta lokaler och misstänkt mutor till deltagare. 100 stopp för coachbolag efter fel, fusk och dåliga resultat”. Eli sama suomeksi: ”Riittämätön henkilöstö, suljettuja toimistoja, epäilyksiä lahjuksista. Sata suljettua yritystä virheiden, huijaamisen ja surkeiden tulosten vuoksi.” Tämä on siis se, mikä on ollut Ruotsissa tulos, ja nyt kysymykseni kuuluu, ministeri Lindström: minkälaisia kokemuksia esimerkiksi te olette kaivanut täällä edustaja Filatovin esiin nostamasta Isosta-Britanniasta, entä minkälaisia Ruotsista, joka on hyvin samankaltainen yhteiskunta ja kun tämä on siellä tulos?

Kun usein sanotaan, että meidän kannattaa ottaa Ruotsista mallia, niin meidän kannattaa ottaa sieltä mallia myös silloin, kun tapahtuu epäonnistumisia, ettei kopioida niitä tänne vaan toimitaan toisin. Tämä on vähän sama kuin sote-kysymyksessä, jossa moneen kertaan on sanottu, että katsokaa, mitä Ruotsissa tapahtui; kun siellä yksityistettiin terveyspalveluja, siellä oli suljettuja terveysasemia, suljettuja synnytyssairaaloita, heikentyneitä palveluita. Eli mitkä ovat nämä kansainväliset esimerkit, joiden pohjalta te uskallatte viedä tätä eteenpäin?

17.20 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Jatkan vähän samalla tapaa. Edustaja Arhinmäki otti esille tässä Ruotsin, Iso-Britannia on mainittu, ja myöskin Australiasta on jo meillä tietoa, kuinka siellä kävi: meni todella pitkälle työvoimapalveluiden yksityistäminen. Me voimme nyt välttää ne virheet, mitä Australia teki ja joita se on korjannut järjestelmässään. He huomasivat siellä, että tämä yksityistämisyjärjestely johti kermankuorintaan, myöskin Ruotsissa ja Iso-Britanniassa aivan sama.

Tämä kermankuorinta, elikkä se, että yritykset palvelevat vain niitä työttömiä, jotka helposti löytävät kokoaikaisen työn, tai niin kuin ministeri tuossa luetteli, mistä niille maksettaisiin, on ihan luonnollista, koska yrityksen perustehtävä on tuottaa voittoa omistajilleen. Ei ministeri mitenkään pysty tekemään yritysten perustehtäväksi hyvinvoinnin tuottamista tai työllisyyden tuottamista. Kun yritysten perustehtävä on tuottaa rahallista voittoa omistajilleen, ne keksivät keinot, kuinka ne sitä perustehtäväänsä tekevät ja parhaiten saavat voittoa. Ja jos yrityksille maksetaan siitä, että ihmiset saavat kokoaikaista työtä — mikä on sinänsä hieno tavoite, totta kai me kaikki haluamme, että ihmiset saavat kokoaikaista työtä — yritykset eivät tällöin palvele niitä erittäin vaikeasti työllistyviä pitkäaikaistyöttömiä, vähän koulutettuja ja osatyökykyisiä.

Ja ihan vaan tuli sellainenkin kysymys tässä mieleen, että voisiko ministeri vastata, onko sitten tulossa tällainen pisteytysjärjestelmä, mistä on soten osalta puhuttu, että ihmisiä pisteytetään ja sen mukaisesti sitten yrityksille maksetaan rahaa ihmisten palvelemisesta, jotta tätä kermankuorintaa vältetään. Onko kenties tulossa myös näihin työvoimapalveluihin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

työttömien pisteyttäminen, jolla sitten yritätte välttää tätä kermankuorintaa? Ainakaan itseäni ei vakuuttanut tuo teidän äskeinen puheenvuoronne siitä, että ministeriön virkamies-ten hankintaosaamista vahvistetaan tai että tämä kaikki perustuu sopimukseen. Kyllä meillä täällä pitää olla tiedossa ne konkreettiset toimenpiteet, millä se kermankuorinta estetään, tai onko tulossa työttömien ihmisten pisteytysjärjestelmä, niin kuin on suunnitteilla sotes-
sa.

17.23 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että meidän kaikkien on vaikea hahmottaa tätä kokonaisuutta, miten sote ja tämä kasvupalvelulaki sitten loppujen lopuksi toimivat yhteen. Mutta mietin sitä, että kun tässä kokonaisuudessa meillä on ollut nyt työvoiman palvelukeskukset, joissa on ollut sosiaali- ja terveystoimi, kuntoutus ja työhallinnon palvelut yhdessä, ja ennen kuin siitä tehtiin varsinainen laki, niin sen vahvin tulos tuli siitä, että siellä moniammatillisesti, ihan oikeasti parityöskentelyssä, käytiin läpi asiakkaita ja etsittiin niitä palvelumuotoja. Ja nyt kun ollaan siirrytty TYP-lakiin, niin nyt tästä on tullut enemmän rutiinia, koska siellä on enemmän asiakkaita. Enää ei tehdäkään niin huolella niitä selvityksiä kuin aiemmin. Tämän osoittavat meidän Helsingin yliopiston tutkimukset aivan selvästi.

Jos meidän pitäisi ikään kuin tätä vaikeimmin työllistettävää joukkoa palvella ja ajatellaan, että työttömän terveystarkastus on suoran valinnan piirissä ja kuntoutus on setelin takana ja aikuissosiaalityö tapahtuu sote-liikelaitoksessa, ja sitten nämä työvoimapalvelupuolet tulevat jostakin yrityksestä, markkinoilta, josta me emme edes aina tiedä, mikä se palvelukonsepti siellä kokonaisuudessa on, ja te sanotte, että maakunta valvoo sitä, että laatu toteutuu, mutta kuitenkin olen ymmärtänyt sieltä kasvupalvelupuolelta, että enemmänkin mennään tämmöisellä vähän black box -ajattelulla, että ikään kuin annetaan vapaat kädet sille toimijalle tuottaa tulosta, niin miten silloin tuota laatua valvotaan? Jotta juuri sen kyseisen yrityksen konseptilla voidaan tuottaa tulosta, asiakasohjautuminen on erittäin tärkeää, se, että sinne tulee oikeanlaisia asiakkaita, joille ne palvelut, joita se yritys tarjoaa, ovat oikeanlaisia.

Kysyn uudelleen sitä, että jos julkinen valta tekee viisasta ja osaavaa asiakasohjaamista, niin miten se voi tehdä sen ennen kuin palvelutarvearviointi on tehty — koska se kai kertoo, mitä palveluita tuo asiakas tarvitsee — ja nyt kuitenkin tässä lähdetään siitä, että ensin asiakasohjaus on julkisella vallalla mutta sitten se palvelutarvearviointi voidaankin tehdä siellä yrityksessä. Mitä tehdään, jos sen yrityksen konsepti ei ollenkaan täytä niitä palvelutarpeita, mitä asiakkaalla on? Saako siinä vaiheessa palauttaa asiakkaan julkisen vallan kontolle, kun julkisella vallalla on kuitenkin velvollisuus huolehtia siitä, että asiakas saa sen palvelun, jota hän tarvitsee?

Tuo kuulosti ihan viisaalta, että työttömän määritelmä sinänsä muuttuu, koska se osittain poistaa näitä nollatuntisopimuksiin liittyviä asioita, mutta sielläkin oleellista on sitten se, miten ne tunnit jaksottuvat ja miten sitä kokonaisuutta katsotaan. Toivon silti, että etsittäisiin muitakin tuloksia kuin pelkästään työllistymistulosta — vaikka ehdottomasti kannatan sitä, että työllistymistulos on yksi näistä, koska me tiedämme, että asiakaskunnassa on niitä ihmisiä, jotka eivät koskaan avoimille työmarkkinoille työllisty — esimerkiksi sitä, onko vaikkapa työkokeilussa oleva nuori lähtenyt opiskelemaan tai suorittaako hän samanaikaisesti ammatillisia opintoja. Nyt se muuten, by the way, [Puhemies koputtaa] on mahdotonta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

17.26 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Olisin vielä halunnut kysyä ministeriltä siitä, että nyt kun näitä yksityisiä palveluntuottajia on tulossa alalle tarjoamaan työvoima- ja yrittäjäpalveluja, niin tässä ollaan kieltämättä menossa hieman kohti tuntematonta. En nyt sano sitä, että tässä välttämättä katastrofia tapahtuisi, koska kyllähän myös yksityiset palveluntuottajat voivat tässä onnistua, mutta varmaa näyttöä siitä ei kuitenkaan ole olemassa.

Silti on olemassa hyvää näyttöä näistä alueellisista kuntakokeiluista, joissa kunnat tai kuntien yhteenliittymät ovat tarjonneet työttömille henkilökohtaista palvelua nyt jo vajaan vuoden ajan. Näytöt ovat olleet erittäin hyviä: Erittäin moni työtön on työllistynyt, he ovat saaneet henkilökohtaista palvelua omassa kotikunnassaan ja heidät on ihan ihmisinä siellä kohdattu. Moni on tullut sanomaan ja lähettänyt palautetta, että näitä kokeiluja tulisi ehdottomasti jatkaa, ja myös kunnat ovat olleet mielestäni hyvin tyytyväisiä näihin kokeiluihin.

Myös itselleni on herännyt kysymys, miksi ministeri Lindström ei halua jatkaa tätä hyväksi havaittua käytäntöä, vaan mennään tähän uuteen suuntaan. Voisiko ministeri vielä kertoa meille, mikä peruste hänellä on siihen, että nämä kuntakokeilut ovat tämän vuoden loppuun mennessä jo päättymässä, varsinkin kun alun perin ne oli tarkoitus ottaa käyttöön siihen asti, kun maakuntauudistus tulee — mutta kuten tiedämme, maakuntauudistus viivästyy ainakin vuodella, ellei pidemminkin ajanjakson verran. Tiedustelisinkin ministeriltä vielä hänen kantaansa, voisiko hän harkita, että nämä kuntakokeilut jatkuisivat ainakin vuoden verran.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

17.28 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Jälleen pinnistellään ja koetaan vastata niihin kysymyksiin, mihin tässä ehti.

Ensinnäkin vielä täydennyksenä näihin tietojärjestelmäkysymyksiin. Tässä TYP-toimintamallissa kyse ei ole pelkästään TE-hallinnon järjestelmistä tai tiedoista, vaan myös kuntien sote-tiedoista ja järjestelmistä. Sen takia TYP-toimintaa varten on olemassa oma tietojärjestelmänsä. Tämä on hyvä tässä tuoda esille.

Näitä tulospalkkiomalleja on totta kai syytä kehittää ja miettiä, millaisista tuloksista maksetaan. Esimerkiksi maksetaanko erilaisista välituloksista, ja jos maksetaan, niin mistä. Tätä valmistelua on nyt tärkeä tehdä hyvissä ajoin. Idea siis tosiaan on se, että TE-toimisto selvittäisi työttömyysturva-asiat ja saisi palveluntuottajalta tiedot siitä, mitä työttömyysturva-oikeuteen vaikuttavaa on tapahtunut. Tässä kuullaan työnhakijaa, ja vasta sitten päätetään mahdollisista seuraamuksista.

Ely-keskuksilla olisi vastuu palvelujen ja toimien yhdenvertaisesta saatavuudesta, niiden tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, toteuttamistavasta ja tuottamisen valvonnasta. Ely-keskukset asettavat myös tarjouspyynnöissä palveluntuottamiselle laadulliset kriteerit, muun muassa palveluntuottajien henkilöstöltä edellytettävästä osaamisesta. Ja näihin palveluntuottajiin sovelletaan muitakin lakeja, eli ylipäättään hallinnon yleislakeja ja hallintolakia, kielilakia, julkisuuslakeja ynnä muita, joita sovelletaan silloin, kun hoitaa tällaisia julkisia hallintotehtäviä.

Edustaja Arhinmäki, vielä kerran, miksi tämä laki annetaan nyt. Kasvupalvelulainsäädännön etenemisen myötä on ollut mahdollista arvioida siirtymävaiheen järjestelyn tarvetta, ja on käynyt selväksi, että hallinnon ja erilaisten tuottajien kyvykkyyksiä uusien mallien toimeenpanoon tulee ryhtyä mahdollisuuksien mukaan tukemaan jo ennen maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen voimaantuloa. [Paavo Arhinmäki: Mitä, jos se ei tule voi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

maan?] Jos esitys annettaisiin vasta, kun kasvupalvelu-uudistus on hyväksytty eduskunnassa, se tulisi voimaan liian myöhään. Eli esityksen mahdollistamilla hankinnoilla on jo nyt kiire, jotta niistä ehdittäisiin kerätä mahdollisimman paljon oppia tuleviin kasvupalveluihin.

Kansainvälistä vertailua on katsottu, ja niitä on kuvattu tässä esityksessä. Muiden maiden onnistumisista, kuten tässäkin tuli esille, myös epäonnistumisista, on tärkeä oppia. Tärkeätä on muistaa, että tämän ja kasvupalveluesityksen mukaan Suomessa ohjaket säilyvät ely-keskuksilla ja maakunnilla, jotka päättävät, missä laajuudessa näitä palveluita hankitaan yksityisiltä palveluntuottajilta. Tätä kermankuorintaa voidaan ehkäistä monin tavoin, esimerkiksi siten, että helposti työllistyvien osalta ei makseta palkkiota ja että maksetaan pieniä palkkioita. Näitä malleja sitten mietitään etukäteen.

Edustaja Savio, nykyiset työvoima- ja yrityspalvelujen alueelliset kokeilut eivät voi sellaisenaan jatkua uusina pilottihankkeina, koska ne eivät ole maakuntamallin kanssa yhteensopivia. Nykyisissä kokeiluissa kunnille on siirretty vastuu julkisen työvoiman ja yrityspalvelujen tarjoamisesta, ja maakuntamallissa kunnalla ei ole tämmöistä roolia. Kuntien mukanaolo uusissa piloteissa on kuitenkin mahdollista allianssimallia hyödyntäen. [Sirpa Paatero: Heti, kun tiedetään, mitä se on!]

17.31 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! En halua pitkittää keskustelua, mutta sen verran sanon, kun ministeri sanoi tähän kiireeseen, että me teemme varmasti työelämävaliokunnassa kaiken sen, mitä voimme, että laki valmistuu nopeasti, mutta pullonkaula on kyllä perustuslakivaliokunta, jota ei voi kiirehtiä, koska sillä on koko tämän sote-uudistuksen kaikki kokonaisuudet katsottavana, ja pahoin pelkään, että tämä valmistuu samaan aikaan kuin se kasvupalvelulaki, koska tosiasia on se, että tässäkin tullaan niihin rajapintoihin, joissa viranomaistoimintoja laitetaan yksityisten palveluntuottajien kontrolle: millä ehdoin ne voidaan tehdä, miten tarkkarajaisia ne ovat. Ja vaikkapa se asia, että tähän asti ainakin on ollut niin, että työttömyyttä ei saa kertoa ulospäin, ellei asiakas siihen lupaa anna. Mitä sitten tehdään niiden asiakkaiden kanssa, jotka toteavat, että minun työttömyyttäni ei muuten kerrota kenellekään? Ne jäävät maakunnan kontrolle, jonka kuitenkin pitäisi tuottaa palveluita vain markkinahäiriötilanteessa, tai kunnan, jolla on tuottamiskielto sinänsä tässä järjestelmässä.

Nämä ovat niitä asioita, joita joudumme jatkossa pohtimaan. — Pahoittelen, että joudun poistumaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.